

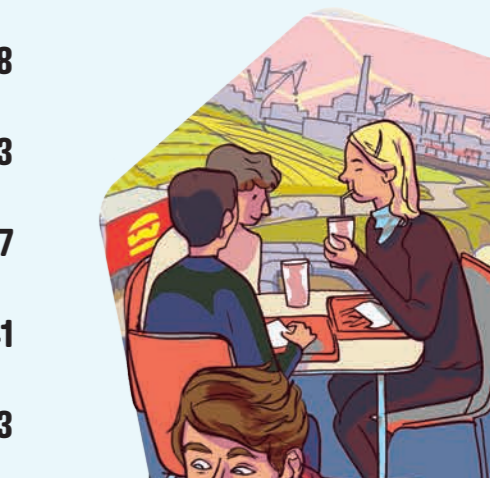
VÄRLDENS SPEGEL

INNEHÅLL

Grunderna för ett gemensamt liv

1	Människan är ett flockdjur	10
2	Regler och överenskommelser – vad behövs de till?	13
3	Alla olika – alla lika mycket värda	15
4	Barn har egna rättigheter	21
5	Som medborgare drar jag mitt strå till stacken	26

6	Världens rikedomar är inte jämnt fördelade	28
7	Vi spelar rent spel!	33
8	Vad är fattigdom?	37
9	Krig orsakar lidande och skada	41
10	Din röst har betydelse	43

Naturen och en hållbar framtid

11	Det känns som om tiden går olika fort	50	18	Människan är beroende av naturen	77
12	Tiden går i cirkel
– en cyklisk tidsuppfattning	53	19	Ursprungsfolken uppfattar naturen som helig	79
13	Tiden går alltid framåt
– en linjär tidsuppfattning	57	20	Vi behöver bevara den biologiska mångfalden	82
14	Vi känner ett behov av att förklara världen	60	21	Vi kan bromsa klimatförändringen	86
15	I religionerna söker vi meningen
med hela världen	63	22	Överkonsumtion leder till miljöproblem
och orättvisor	90
16	Vad kan vi veta om världen?	71	23	Vi behöver tro på en bättre framtid	93
17	Framåt med vetenskapens hjälp	74	24	Politik är ett sätt att arbeta
för en mer hållbar framtid	96
			25	Hållbar utveckling för människor och miljö	99

6

VÄRLDENS RIKEDOMAR ÄR INTE JÄMNT FÖRDELADE

Alla människor i världen har inte samma möjligheter när de föds. Det finns samhällen där individen inte har så stort egenvärde. I vissa länder behandlas människor på olika sätt beroende på deras ursprung. Jämlikhet är ett ideal som vi kan sträva efter. Vi påverkar alla tillsammans om vi kan uppnå jämlikhet eller inte.

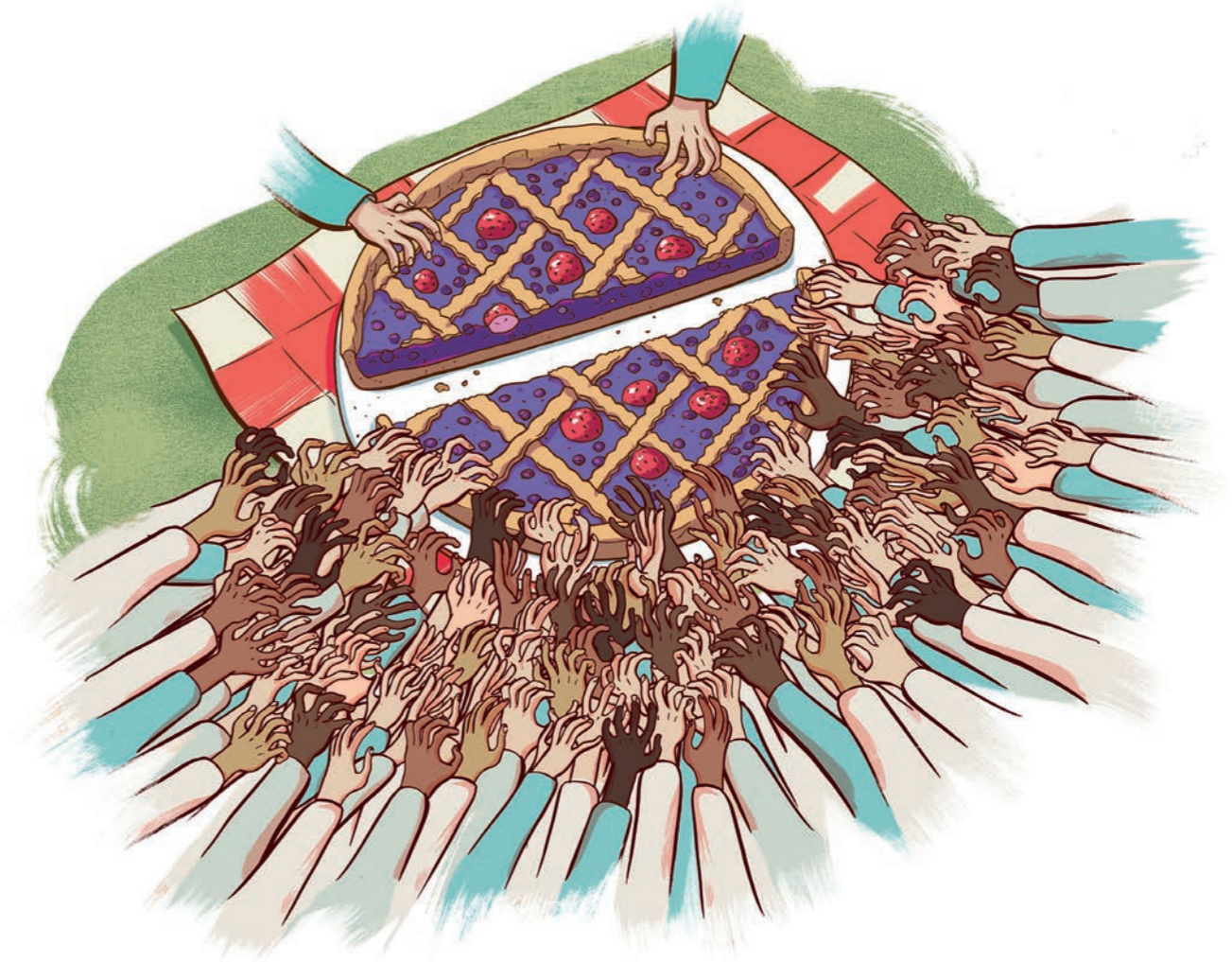

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OPPIMATERIAALIT
LÄROMEDEL

28

GRUNDERNA FÖR ETT GEMENSAMT LIV

Jämlikhet betyder att alla människor är lika mycket värda.

Med ojämlikhet menas att människor är i olika ställning jämfört med varandra. I ett ojämlikt samhälle är det bara vissa människor som kan vara rika, friska och får vara med och bestämma. Resten är fattigare och sjukare. Deras röst hörs inte heller lika mycket i beslutsfattandet. Också i

väl fungerande samhällen måste vi hela tiden jobba för mer jämlikhet.

En stor del av världens rikedom är koncentrerad till en mycket liten del av alla människor. Två procent av människorna äger över hälften av all egendom i världen. De övriga 98 procent av alla människor i världen delar på den andra halvan.

29

Uppgifter

- 1** Dela in er i grupper på ungefär fem personer. En av er är sekreterare i gruppen och skriver upp gruppens svar. Gruppmedlemmarna ska låtsas att de är beslutsfattare i en liten kommun där det finns endast en skola.

Gruppens uppgift är att bestämma vilka stödåtgärder och hjälpmedel som hjälper de här eleverna i inläringen så de kommer till samma punkt i undervisningen som de andra eleverna. När beslutet fattats ska gruppmedlemmarna låtsas att de är kommunala beslutsfattare och presentera kommunens stödåtgärder för kommuninvånarna, alltså resten av klassen. Resten av klassen har i uppgift att vid behov ställa frågor till beslutsfattarna.

- En elev har brutit benet och använder kryckor.
- En elev har nyligen flyttat till Finland från ett annat land och håller på att lära sig svenska.
- En elev har dålig syn och har svårt att se också med glasögon.
- En elev är rullstolsburen.

- 2** Gör en åsiktsskala. Den bakre väggen i klassen är skalans ena ända och klassens främre vägg är den andra. Läraren läser upp olika påståenden som du tar ställning till genom att gå åt olika håll. Du går lugnt från den ena ändan av skalan så långt som bäst motsvarar din egen åsikt. Den bakre väggen betyder i den här uppgiften: jag är av annan åsikt än påståendet. Den främre väggen betyder: jag är av samma åsikt som påståendet. Mittan av skalan, alltså mitt i klassen, betyder: jag vet inte eller jag vill inte svara. Hela skalan från den bakre till den främre väggen används.

Varje elev tar självständigt ställning till påståendena oberoende av vad de övriga eleverna tycker. Det är meningen att ni ska lära er förstå andras perspektiv och fundera på era egna åsikter.

Påståenden:

- Det behövs hobbygrupper och klubbar som är bara för flickor eller bara för pojkar.
- Det finns mobbning i vår skola.
- Eleverna borde tillsammans få rösta och bestämma om när skolan ska börja.
- Äldre elever har mera rättigheter än yngre elever i vår skola.
- Det ges för mycket läxor i skolan.
- Sammanhållningen kunde vara ännu bättre i vår grupp.
- Finland är ett jämlikt land.

När du hittat din plats längs tidslinjen kan du diskutera följande frågor med de andra i gruppen:

- Hur motiverar du varför du står just där?
- Vad skulle kunna vara bättre än den nuvarande situationen?

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

20

VI BEHÖVER BEVARA DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN

Naturen är värdefull som sådan. Därför får vi människor inte förstöra naturen för egen vinning.

Vi måste alla lära oss ett nytt sätt att tänka på miljön och beakta den i våra dagliga liv.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OPPIMATERIAALIT
LÄROMEDEL

82

Biologisk mångfald är viktig för människan och den behöver bevaras. Eftersom man inte har respekterat det här har många djurarter dött ut och marken, luften och vattendragen är förorenade på grund av mänsklig aktivitet. Mänskliga aktiviteter har orsakat en obalans i naturen och människans möjlighet att leva ett gott liv. Vetenskapen har visat att vi inte längre kan tänka att människan har rätt att använda naturen hur som helst.

Det behövs bin för att de flesta växter som vi använder som mat ska pollineras. Annars producerar växten inte frön eller frukt. Under de senaste åren har det på grund av miljögifter dött stora mängder bin runtom i världen. Om vi inte kan rädda bina kommer hela världens matproduktion att vara i fara.

83

Människan kan inte leva utan naturen. Vi behöver syre som växterna producerar för att andas, vatten att dricka och tvätta oss med, växter och djur som näring samt råmaterial från naturen för att tillverka saker.

Naturen skulle däremot klara sig bra utan människan. I naturen har varje art sin egen plats och uppgift. Vi måste fundera på vår plats i naturen på nya sätt och börja leva så att våra handlingar inte förstör naturen.

En människocentrerad och en naturcentrerad världsbild

Till världsbilden hör också uppfattningen om naturen och om människans plats i naturen. I en människocentrerad världsbild ser man på världen ur människans perspektiv, alltså hur saker och ting påverkar människan och människans välbefinnande. I en naturcentrerad världsbild är huvudsaken hur naturen mår.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Uppgifter

- 1 Diskutera skillnaden mellan att tänka att naturen är viktig som sådan eller för att människan behöver den.
- 2 Tänk dig en situation där det skulle finnas endast en människa kvar i världen. Skulle hen då få förstöra resten av livet på jorden, om hen så ville? Varför?
- 3 Hur skulle vi bäst kunna få människorna att förstå betydelsen av naturskydd? Dela in er i grupper och gör en miljöaffisch. Försök påverka människornas aktiviteter och tanke sätt med hjälp av texter och bilder på er affisch.
- 4 Vad betyder det om man har en människocentrerad inställning till livet? Vad betyder det om inställningen är natur-, djur- och livscentrerad? Vilka effekter kan olika inställningar eller attityder ha på hur man väljer att leva?

